

A kivándorlásról és a hazatérés lehetőségéről

Korunk gazdasági világszisztemében és a nemzetközi kereskedelemben a cserearányok állandó romlása tapasztalható. A gazdag országok még gazdagabbak, a szegények pedig hozzájuk viszonyítva még szegényebbek lesznek. Csak nagyon keveseknek sikerült ebből az ördögi körből kitörniük. (Közülük a legtöbbnek azért sikerült, mert a hidegháborúban a gazdag országok politikai érdekei ezt kívánták.)

Az országok közötti cserearányok romlásának következménye megmutatkozik a munkavállalók bérében és vásárlóerejében. A közvéleményben, de a tudományos életben is, erősen tartja magát az a meggyőződés, hogy a kivándorlásnak – egyáltalán minden külső és belső vándormozgalomnak – ez az egyetlen kiváltó oka. Hiányzik az okok szociológiai szemzőgből való vizsgálata. Téves minden olyan érvelés, miszerint a gazdasági folyamatok teljesen önállóak. A gazdasági életben tapasztalható jelenségek szinte minden esetben más társadalmi folyamatok függvényeként fejtik ki hatásukat. Ezeknek megfelelően a gazdaságtudomány valamennyi ágazata a politikai közgazdaságtan keretén belül érthető meg.

A kivándorlás vagy elvándorlás jelensége mindennapi téma a családban, a közéletben. Ez is azt bizonyítja, hogy nem olyan folyamatról van szó, amelynek kizárólag gazdasági oka van (a kereset nagysága). Az a tény, hogy a kivándorlást nem csak gazdasági ok befolyásolja (hogy külföldön a fizetés kétszer-háromszor nagyobb, mint nálunk), szükségessé teszi, hogy a jelenséget jobban ki-elemezzük, mert káosz van a családi döntésekben, az utca emberének érvelésében, véleményében és vitatkozásában. Zűrzavar és tanácsatlanság lesz úrrá a fejekben.

Az emberek élnek a maguk életét, s nem foglalkoznak a múlttal, illetve ennek a jövőben jelentkező következményeivel. A mindennapi életük az

elsődleges, így a döntéshozataluk is. A döntéshozatal következményei csak utólagosan tudatosulnak bennük, nevezetesen, hogy más történt, mint amit vártak.

A kivándorlás lehetősége vagy szükségessége természetesen ott van minden ember tudatában.

Így van ez a kivándorlás politikai kezelésében is. Látszólag e tekintetben sem történik semmi véletlenül, a tudattól és akarattól függetlenül. Úgy tűnik, hogy a döntések mindig a végsőig megfontoltak. A politikai döntések következményei azonban a kivándorló egyénre vagy utódaira vonatkozóan katasztrofálisak lehetnek. Ami kényszerpályának (észszerű döntésnek) tűnt az egyén életében, később tévhitte válik.

Általában a politika halogatja a cselekvést, azt, amit meg kellett volna tennie a szükséges időben. A politikai döntések sokasága vagy épp meghozataluk elmulasztása az emberek tévhitének és téveszméjének a forrásává válik. A valóság összefüggésében ez sohasem tudatosul az egyéni életben a cselekvés idején. Az ember ritkán ismeri be, hogy több évtizedes tartalmatlan életet élt. Hasonlóképpen a politika logikája az, hogy agyonhallgatja a maga korszakos mulasztásait. Ez az, ami miatt a kivándorlásnak a szociológiai és szociálpszichológiai okait kellene tanulmányozni. Sajnos nem ez történik.

A kivándorlással sokat és sokan foglalkoznak. A moralizáló humán értelmiség a következményekre már régóta figyelmeztet. A moralizáló rigogatást azonban senki sem hiszi el. A kivándorolni készülő biztosan tudja, hogy jövedelme és keresetének vásárlóereje is nagyobb lesz. Hiszi, hogy neki van igaza.

Hihetetlen, hogy az emberek igény szintje mennyire képes alásüllyedni az élet tartalmával, minőségével, értelmével és céljaival kapcsolat-

ban. Ezt a sorsot akarva-akaratlan már elsőre felkínálja, sőt ráerőszakolja gyermekeire is. Mindez arról tanúskodik, hogy az egyénnel szemben a szülőföldön mindenki mulasztott, legfőképpen a politikai döntéshozók. Ezáltal valóban kényszerpályára kerül a kivándorlás eldöntése.

Lehetséges-e a hazatérés?

Ezen érdemes elgondolkodni még akkor is, ha alig foglalkoznak konkrét kutatások e témával. Pedig kellene! Bár a kivándorlásnak sok oka van, nem biztos, hogy a kivándoroltak elégettek minden kapcsolatot a hazájukkal, volt környezetükkel, kisközösségükkel, rokonaikkal, barátaikkal és ismerőseikkel. Valójában nagyon ritka az ilyen kivándoroló. Ennek ellenére általában nem tömeges a hazaköltözés. Miért? Mikor válik visszafordíthatatlanná a kinn maradás? A hazatérésnek minden lehetősége eltávolodik a szabad akarattól?

Valamennyi társadalmi folyamat megismételhetetlen és visszafordíthatatlan („irreverzibilis”). Ez az egyén megélt élete szakaszainak természetével van összhangban. Mivel az ember életében szinte minden szakasz megismételhetetlen és visszafordíthatatlan, éppen ezért nagyon nagy a szerepe az egyént befolyásoló politikai akaratnak és döntéshozatalnak. (A politika nem más, mint koncentrált emberi és társadalmi közösségi akarat: egy adott korszakban sok akarat végső és közös eredménye.) A politikai döntéshozatal minden mulasztása abból ered, hogy az egymással ütköző politikai akaratok küzdelme befejezetlen marad. Így van ez a külső vándormozgalom, a tömeges kivándorlás és bevándorlás megítélése esetében is.

Az előzőekből az is következik, hogy a politikai akarat egyik része nem hajlandó tudomásul venni a kivándorlás súlyát, hanem visszautalja a szabad egyéni akarat szférájába.

Voltaképpen mi történik? A kivándorlás és hazatérés politikai megítélése új mércékhez és értékekhez igazodik. Például: aki az Európai Unió területén lakhelyet és munkahelyet változtat, az nem is kivándorolt, mert most már az Európai Unió a „mi” hazánk. Ha pedig ez a hazánk, akkor felesleges hazatérésről, visszavándorlásról beszélni. A baloldali liberális gondolkodásnak ez

a lényege. Az Európai Unió területén többé nincsen külső, hanem csak belső vándormozgalom – tartózkodási helycsere. Az unió államai közötti határ elmosódik, de minden más tekintetben maradnak az elválasztó vonalak, ezeket fenntartják a gazdasági különbségek, amelyeket a gazdag és szegény európai nemzetektől örökölték.

Szerintük a haza, a nemzet új területe maga az Európai Unió. Ez még a fából vaskarikánál is abszurdabb. Az ilyen politikai akarat szabadon gázol bele a szegényebb és kis országok emberi erőforrásaiba, az utóbbiakat bármikor kisajátíthatja annak köszönhetően, hogy a nemzetközi kereskedelem elölkelő helyet foglal el a cse-rearányokban. Akadály nélkül szállítják ki a profitot a szegényebb országokból, s fosztják meg őket a termelés humán erőforrásaitól.

Ereszkedjünk le ebből a beteg politikai filozófia magaslatából (amelyet a magyar szolgalelkű liberális baloldaliak is magukénak vallanak) a konkrét magyar valóságba.

1. Ami a bevándorlást illeti, a magyar társadalomban és politikában minden rendben van. Tökéletes az ellenőrzés a magyarországi államhatalom részéről.

2. Lássuk, hogy mi történik a magyarországi kivándorlást illetően. A valódi kivándorlás méretei többszörösen eltúlzottak. Ebben valamennyi szakember azonos véleményen van.

Akik a kivándorlás méreteit eltúlozzák, rossz szolgálatot tesznek a magyar nemzeti érdeknek (képviselőik a Jobbik pártban torlódtak össze). Ezek összekeverik a vándormozgalomnak a legkülönbözőbb formáit. Okoskodásuk szerint már az is kivándorló, aki egy hónapra látogatóba megy amerikai nagybácsijához. (Biztosan azért, mert kinn akar maradni.) Az ilyen bolondéria ebből is „kivándorlási statisztikát” csinál.

Hogyan is jelent meg a mai Magyarországon a kivándorlás igénye? Úgy, hogy a jaltai megegyezés és a hidegháború következtében egy természetellenes állapot állt elő. Magyarország, amely ezer éve a nyugati civilizáció és kultúrkör része volt, a szovjet csizma, elnyomás és megszállás alá került. Olyan óriási demokráciadeficit keletkezett, amilyen magyar földön soha nem volt.

A demokráciának ez a deficitje csinált az 1956-os magyar politikai menekültekből kivándoroltakat (az USA és a nyugat-európai orszá-

gok ezen az eseten fedezték fel az agyelszívás legkifinomultabb formáját).

Már az 1960-as évtized második felétől ugyancsak a demokrácia deficitje következtében elemi erővel tört fel az öregedő szülőknél annak az igénye, hogy együtt lehessenek a Nyugaton lévő gyerekeikkel, hozzátartozóikkal, a fiatalokban pedig a Nyugat-imádat (ami ismeretlen és tilos, az imádandó). Ennek természetesen van eszmei, gondolati és erkölcsi tartalma is, ami minden nyugatinak a kritikátlan elfogadásában nyilvánult meg (s ez tart a mai napig).

Az 1971-ben elfogadott ifjúsági törvény hosszú idő után ugyan ismét említi a nemzeti tudatot, de a proletár internacionalizmus tudatát előtérbe helyezve ismét meghirdeti a szovjetellenes eszmei harcot. „Megzavarodott” ifjúságról beszél. A következtetlen Kádár–Aczél-korszak folytonos demokráciadeficitjének következménye, hogy Nyugat-Európa és Amerika dicsőítése nem valós ismeretre épül a közgondolkodásban, helyette kialakult egy mitikus köztudat és a „sem ilyen, sem olyan” világnézet (ami szintén érezteti hatását a mai napig). A kijózanodás lassan tör magának utat a közgondolkodásban. A Kádár-korszak a mitikus imádat leküzdése érdekében képtelen volt bármit is tenni.

Az 1989-es rendszerváltás is ezt a köztudatot örökölte, és hasonló mitikus imádatokkal töltődött fel. A rendszerváltók kezdeményezéseinek eszméibe és gazdasági vállalkozásaiba is beszivárgott. Szó szerint hajmeresztő, elképesztő jelzőkkel jellemezhető hibák és tévedések történtek a piacgazdaságú társadalom gazdasági viszonyainak megalapozásában és kialakításában. Teljes volt a szakértelemhiány, s gyermeteg az elvárás a Nyugattal szemben. Az eszmei káosznak orbitális mérete uralkodott el a társadalom és a politikai élet minden területén.

Kezdetben a rendszerváltás ahelyett, hogy erősítette volna a nemzettudatot, éppen a multikulturalizmussal és globalizmussal szembeni immunitását gyengítette. Ez védtelenné tette a közgondolkodást, tompult az igazi európai értékek érzékelése, meggyengült a kétezer éves európai és az ezeréves magyar civilizációs hagyományok ápolása. A Kádár-korszak hagyatékának következménye, hogy a magyar közgondolkodás és közerkölcs mind a mai napig nehezen tudja

magát kiismerni a nyugati gazdasági folyamatokban és erkölcsi értékek között.

A magyar közgondolkodás és közerkölcs nem tanult meg választani a demokratikus gondolat és a kalmár, kufár locsogás, az erkölcsösség és a tolvajerkölcs között. Ezeket mind a mai napig nehezen különbözteti meg. (A Nyugaton nevelkedett embernek ez nem okoz problémát!)

Ezekből a politikai téveszmékből és tévhitékből alakult ki a multikulturalizmus és globalizmus világnézetének térnyerése Magyarországon. Lényege kizárólag a profithajsza és az anyagi javak élvezete. Szép számban akadnak magyar terjesztői és szószólói a nagyvilágban is.

A magyar polgári egyéniség megítélésének ilyen anyagi szintre való redukálása továbbra is jelen van a liberálisok és baloldaliak eszmevilágában. A vulgáris materializmusnak ezek a változatai a Kádár-korszak politikájának eszmei és cselekvési tehetetlenségéből erednek, s még a marxi materializmus szintjét sem érik el. Tagadhatatlan az is, hogy a magyar társadalom közgondolkodásában továbbra is jelen van a mitikus imádat és a nyugati országok valóságának a hiányos ismerete. A nyugati országokban a személyautó és a számítógép a termelési folyamat része. Meg kell venni, hogy a munkavállaló dolgozni, termelni tudjon. Nem olyan anyagi javakról van szó, amelyekben gyönyörködni kell, hanem pl. az autók esetében olyanokról, amelyek a munkavállalót biztosan elviszik az üzemcsarnokhoz, és kezdheti a még termékenyebb, jövedelmezőbb termelést. Magyarországon a közgondolkodásban még mindig él az a téveszme, hogy ezek az anyagi javak az igazi élvezeti cikkek, amelyekért akár Nyugatra is érdemes elmenni. Ez önámítás! Emberhez méltóbb életért valóban érdemes lenne elmenni Nyugatra, de ilyen nincs, és nem is volt. Helyette egy álmvilág délibábjá az „útmutató”.

Valójában a nyugati világban nagyon kevesek előjoga az emberhez méltó élet.

A munkáltató nemcsak a munkavállaló munkaerejével és szaktudásával rendelkezik, hanem azzal az idővel is, amely a munkahelyhez való eljutásáig és a hazatéréséig szükséges. Ennek a rendszernek védelmezői balliberális köntösben jelennek meg a magyar közéletben és közgondolkodásban is. Nagyon fontos dolgot hallgat el

az, aki ily módon terjeszti és rendszerezi a politikai, filozófiai és szociológiai eszméit és gondolatait. Eszerint:

1. a mai polgári társadalomnak ideológiai célkitűzése nincs;
2. a mai polgári társadalomban nem a demokrácia pluralizmusa uralkodik;
3. a mai polgári demokrácia nem nemzeti színű.

Nos, akkor kit nem lehet hazahívni, hazavárni?

1. Azt biztosan nem lehet, akinek jobban tetszik az amerikai, angol vagy német hagyományú demokratikus államforma és életvitel, mint a magyar; aki elégedetlen a hazai közállapotokkal, és akit – véleménye szerint – sorozatos igazságtalanság ért.

2. A természetes jog szerint nem indokolt hazavárni azt, aki vegyes házasságban élt. Különösen azokban az esetekben nem, ahol a feleség nem magyar (magyar szállóige és népi bölcselkedés, hogy „csak a nőnek van rokona”). Ennek ellenére a magyar–német házasságban gyakrabban elképzelhető. Magyar–angol vagy magyar–amerikai esetben a vegyes család visszaköltözése ritkább.

3. Azok a magyar tudósok, akik természet-tudományos kutatásaikhoz minden támogatást megkaptak, legkorábban nyugdíjaskorukban várhatók haza. Ha kapnak is idegen állampolgárságot, a magyarról sohasem mondanak le, és magyarságtudatukat, Magyarországgal való kapcsolataikat is ápolják.

4. Ma már „élesben” megy a harc minden egyetemi vagy középiskolai végzettségű műszaki szakember vagy orvos megszerzéséért.

Ha Magyarországon a műszaki szakemberek fizetését megnövelik a kétszeresére, akkor Nyugaton szinte azonnal intézkednek, és csábító háromszoros vagy négyszeres fizetési ajánlatokkal állnak elő. Az ajánlattevők ilyenkor általában elhallgatják a megélhetési költségek nagyságát.

Szakemberként jól élni és végleg „kinn maradni” hamarosan nem lesz kifizetődő. Most még jelentősek lehetnek a jövedelmi megtakarítások, s ezért most érdemes hazajönni.

A megtakarítás értéke odakinn hamarosan mérséklődni fog. A nyugati országok gazdasági helyzete nem javul, s jó lesz, ha nem romlik. Idehaza közben kedvezőbbek lesznek a fizetési-

jövedelmi körülmények, és a munkafeltételek is folyamatosan jobbá válnak – műszakilag korszerűsödnek.

A nyugati országok és Magyarország számára is világos, hogy senkit sem lehet nagyobb fizetéssel kicsábítani, tartósan kinn tartani, de odahaza se lehet kisebbel visszatartani. Ebből következik, hogy a szakemberekért vívott harcnak hamarosan új vetületei lesznek.

Magyarországnak van esélye, hogy ebből a harcból győztesen kerüljön ki. Kinti szakembereinek egy részét hazavárhatja, az újakat pedig biztosan megtarthatja.

Nem kell azt hinni, hogy a nyugatiak felhagynak az agyelszívással. Hiszen ezzel más céljuk is van. Például az, hogy a műszakilag fejletlenebb országokból kizárólag piacot csináljanak saját termékeik számára, gyarmatosítsák őket, kultúrájukat „semlegesítsék”, gyermekeiket is megtartsák stb. Valószínű, hogy a nagyobb jövedelmi szint kínálata a Nyugat részéről elégtelen lesz. Ennél nagyon többet ők nem tudnak adni. Magyar részről azonban többet fog jelenteni a nagyobb bér, mert nem egymagában fog jelentkezni, hanem rengeteg más tényező is kapcsolódni fog hozzá. Például legalább három-négy szobás lakás vagy családi villa lehetősége, számtalan kulturális igény kielégítése, tekintély a szakmában és a baráti körben, jobb tanulási lehetőségek a gyerekek számára – ne soroljam tovább.

Kik fognak hazajönni a nyugati csábítás és marasztalás ellenére is?

1. Az a fiatalság, amelyik alkalmi munkát végez illegálisan vagy legálisan. Ezek a fiatalok akár 10-15-en élnek egy lakásban. Jövedelmükből nem fog telni jelentősebb megtakarításra az ottani élethez. Ha hazajönnek, jól járnak. Elmondhatják, hogy világot láttak, tanultak belőle, szakmai ismereteket is szereztek. Itthon szülőház és majdan örökség várja őket. Az is lehet, hogy bár megkésve, de családot alapítanak.

2. Minden csoportosan bejelentett vendégmunkás haza fog jönni, bármennyire is marasztalják majd őket. Ezek az emberek már valamit teremtettek idehaza is, csak még nem fejezték be. Gyermekeik is idehaza tanulnak. Van veszténivalójuk. A fentiek tudatában ismét felvetődik a kérdés, hogy Magyarországnak lesz-e embervesztése a kivándorlás következtében. Lesz.

Ezrek fognak kinn maradni és hódolni tévhitüknek és kalandor természetüknek. Sajnos, ez a kis népek esetében kikerülhetetlen veszteség. A népességfogyásra azonban általában ez a lebegő, helyváltoztató réteg nem lesz döntő befolyással. A népességfogyást előbb lassítani kell, azután pedig várható lesz egy lassú népességyarapodás, amely éppen elég lesz ahhoz, hogy a magyarság megmaradjon.

A gazdasági élet fellendülése Magyarországon is szükségessé teszi nagyszámú vendégmunkás szaktudásának igénybevételét. Ezek egy részét itt lehetne tartani. E tekintetben még vannak kételyek. Honnan is jöjjenek? A környező országok magyar kisebbségéből? Az azonos kultúrkörhöz tartozó szomszédos országok népességéből? A ma már más vallású, velünk valamikori rokonnépekből, ha képesek lesznek tisztelni bennünket és alkalmazkodni hozzánk? Bízunk a választ a jövőre.

Ahhoz, hogy ne történjen nagyobb méretű elvándorlás az országból, sőt a távozottak is hazajöjjenek, sokkal többet kell törődni a fiatalsággal, mint most. Minden Nyugaton született magyar gyerek helyzetét azonnal rendezni kell. Húsz év nem volt elég ahhoz, hogy helyrehozza azt a rombolást, amelyet a Kádár–Aczél-korszak idézett elő az emberi tudatban, a hermafrodita, Janus-arcú világnézet kialakulásában, az erkölcsi értékek és erkölcstelenség összevegyítésében.

A nemzettudat megtartása és korszerűsítése sohasem befejezett folyamat. Ragaszkodjunk minden eddig teremtett nemzeti értékhez és hagyományhoz. Ezeket őrizni kell, és a kor követelményeinek megfelelően megújítani. E tekintetben biztosan jó szolgálatot tesz elsősorban a Balti-tenger menti nyelvrokonaink tapasztalata. Bátorságot, következetes kitartást lehet tőlük tanulni: ők ma is azok, akik voltak ezer-ezeröttszáz évvel korábban. (Mondani sem kell, hogy ezek a nyelvrokonaink mi mindent éltek át, hol az egyik, hol a másik hatalmaskodónak a katonai pusztítása nyomán. Ennek ellenére velünk vannak a huszonegyedik században is. Nem sikerült őket

asszimilálni!) Köztük is sok a vendégmunkás, és harcolnak a Nyugaton született gyerekek hazatéréséért.

A velünk vérrokonságban lévő nyugati és keleti népek hihetetlenül ragaszkodnak hozzánk, segíteni és védelmezni fognak bennünket. Ez nem kevés! A történelem folyamán egymillió német és ugyanannyi nyugati szláv vállalta a magyar sorsot.

Goethe az Eckermann-nal folytatott beszélgetéseiben összegezte alkotói tapasztalatait. Megállapította, hogy kialakulóban van a világirodalom. A világirodalom nem úgy keletkezik, hogy az író egyszerre csak „világpolgár” lesz, s attól kezdve valamilyen láthatatlan, soha nem létező és a jövőben sem teremthető egységes világ olvasóközönségének ír. Az irodalmat nem lehet úgy „globalizálni”, hogy az író összekeveri a népek tulajdonságait, összedarálja értékeit valamilyen multikulturális „új” irodalmi kotyvalékba. A világirodalom úgy keletkezik, hogy egy nemzet életében szükségszerűen megjelennek olyan események, történések és törekvések, érzések és gondolatok, amelyek más nemzet életében és alkotó törekvéseiben is jelen vannak, vagy lehetnek, és így válnak közös művészi értéké. A goethei igazság a valóságból táplálkozik. A valóságot nem erőszakolja meg mondializmussal, globalizmussal, multikulturalizmussal, mint ahogy ezt teszik a Soros-féle „író” messiások, ostoba és ködös látomások epigonjai. Különbö is ezek az új kifejezések és fogalmak csak az imperializmus – birodalmi törekvések – új változatai. Tudjuk azt is, hogy mely nagyhatalmak külügyminisztériumaiban keletkeznek, és mely titkosszolgálatok útján terjesztik őket.

A magyar nemzeti tudat ápolása, folyamatos megújítása nem lehetséges csupán a szavak szintjén, az általános ismételtetés útján. Minél több kisközösségben juttatjuk szerephez az ifjú nemzedéket, annál inkább válik tetterre készsé, az idősebb nemzedék pedig a korszerű igények megértőbb támogatója lehet.